בס"ד

גליון מספר: 34
שבת פרשת פקודי

העלון מוקדש להצלחת נוחי בן זהבה ויוסף דורון בן דזי

מאור - 0542390375

– הגליון השבועי של קהילת מכון –

יגדיל תורה

בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְגָדֶיךָ לְבָנִים

הרב יעקב דואני / רב במכון יגדיל תורה ומחבר הספר בית חם

פרשתנו מתחילה אחר שנגמרה כל מלאכת בנית המשכן וכליו. כעת, משה רבנו נותן פירוט מלא על הנדבות שניתנו לשם כך:

אֵלֶּה פְקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדֻת אֲשֶׁר פֻּקַּד עַל פִּי מֹשֶׁה עֲבֹדַת הַלְוִיִּם בְּיַד אִיתָמָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן:

ונשאלת השאלה, מי לנו נאמן ממשה רבנו, עד שהקב"ה העיד עליו בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוא, מדוע הוא צריך לתת דין וחשבון מה בדיוק עשה בכסף הנדבות, מי לא יסמוך על שכמותו?

מצאנו תשובה לכך במדרש שמות רבה (והובא גם בפירוש רבינו בחיי ובכלי יקר):

ולמה אמר להם משה בואו ונעסוק במשכן ונחשב לפניכם? אלא ששמע משה ליצני ישראל מדברים מאחריו, שנאמר (שמות לג) והיה כבוא משה האהלה ירד עמוד הענן ועמד פתח האהל ודבר עם משה (שמות ל"ג) והביטו אחרי משה, ומה היו אומרים? ר' חמא אמר היו אומרים חמי קדל דבריה דעמרם וחבירו אומר לו אדם ששלט על מלאכת המשכן אין אתה מבקש שיהא עשיר?! כששמע משה כך א"ל משה חייכם נגמר המשכן אתן לכם חשבון, אמר להם בואו ונעשה חשבון, הוי ואלה פקודי המשכן.

רואים מכאן שהסיבה שמשה רבנו פירט על הנדבות למשכן בגלל כל מיני חשדות שהושמעו כנגדו. טעם אחר לחשבון זה מביא הכלי יקר שיש אומרים שגם מתחילה לא ביקשו ממשה לעשות חשבון, אלא משה מעצמו רצה לנקות עצמו, לכך נאמר אשר פקד על פי משה.

רואים עד כמה חשוב לאדם להיות מצד אחד נקי כלפי עצמו, שכל הזמן יבדוק אם הוא מתנהג בצורה ראויה, ומאידך גם כשיודע שהוא "נקי" עליו להסיר ממנו כל חשד מצד האחרים הבוחנים אותו ואת מעשיו.

ובאמת מבואר בגמרא (בבא בתרא ט ע"ט) שאין לדקדק אחר גבאי הצדקה:

>> המשך הדבר תורה בעמוד האחרון<<

יסודות איסור ההליכה ב"דרכי האמורי"

הרב אמיר אזולאי/ רב במכון יגדיל תורה מחבר הספר על שלושה דברים

הקדמה:

"ולא תלכו בחוקות הגוי" במילים הקצרות הללו, ציוותה אותנו תורתנו הקדושה לעקור כל קשר וחיבור אפשרי אל העבודה הזרה ואל עובדיה. כפי שנבאר לקמן, התורה לא רק אסרה אותנו בקיום מעשי העבודה הזרה לנו עצמם, אלא אף הרחיקה אותנו ממנהגי התרבות האלילית, על אף שאינם מייצגים את עצם מעשה העבודה הזרה. (עיין במשנה תורה לרמב"ם הלכות עבודה זרה וחוקות הגויים, פרק יא', א'-ג')

אחד מתחומיו הרבים של האיסור הנ"ל, מונע בעדנו לחקות את מעשיהם של האומה האמורית, אומה קדומה ועתיקה אשר ככל הנראה עיטרה את עולמה ואת תרבותה הכללית בשלל מנהגים כאלה ואחרים, אשר הם הם אלו אשר עיצבו את תפיסת עולמה ואת אווירת חייה. נעיין בדברי חכמינו זיכרונם לברכה המורים עבורנו לדורות את החובה להיבדל מדרכי הנהגותיה של האומה האמורית ושכנותיה:

"ובחקותיהם לא תלכו, וכי מה הניח הכתוב שלא אמרו, והלא כבר נאמר לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש וגומר וחובר חבר וגו' ומה תלמוד לומר ובחוקותיהם לא תלכו שלא תלכו בנימוסות שלהן בדברים החקוקין להם כגון תיטריות וקרקסאות והאסטריות, ר"מ אומר אלו דרכי האמורי שמנו חכמים "(ספרא אחרי מות פרשה ח פרק יג)

מהמדרש המובא כאן, ניתן לראות בבירור שהתורה וחכמינו זכרונם לברכה המבארים את דרכיה העליונות, אסרו לילך בדרכי התרבות האמורית על שלל גווניה הרבים, כחלק ממשי מתוך איסור ההליכה בחוקות הגויים.במהלך המאמר שלפנינו, ננסה לבאר מעט עפ"י דבריהם העליונים של חז"ל וע"י פירושו המופלא של הרב קוק זצ"ל לדברים, ראשית מהן הטעמים העמוקים לאיסורים הללו, ומתוך כך מה הם התחומים אשר אינם נכללים תחת הכותרת "דרכי האמורי".

רפואה- אין בה משום דרכי האמורי:

על מנת לעמוד מעט על הגבולות שתוחמים את ההנהגות המכונות "דרכי האמורי", עלינו להתבונן מעט על דרך השלילה, ולהבין מהם ההנהגות והמעשים אשר הוחרגו מתוך איסור ההליכה בדרכי האמורי. לשם כך נעיין בהגדרה יסודית העולה מתוך דבריהם של אביי ורבא (מסכת שבת דף סז):

"אביי ורבא דאמרי תרוייהו: כל דבר שיש בו משום רפואה – אין בו משום דרכי האמורי"

במילים קצרות אלו, טומנים אביי ורבא את כל המעשים וההנהגות הנכללים תחת האיסור ההליכה בחוקותיהם המפוקפקים של האומה האמורית. הם מגדירים עבורנו שכל ההנהגות התרבותיות הנולדות מהאומה האמורית, שמטרתן היא "רפואה" אינן אסורות עלינו כלל. לעומת זאת, מכלל הן אנו שומעים לאו- כלומר לומדים אנו שכל ההנהגות האמוריות אשר אינם שייכות "לרפואה" אסורות הן ויש להדיר מהן את רגלנו בצורה עיקשת ומוחלטת.

מתוך כך עלינו לערוך בירור עמוק שמתוכו נבאר מהי ההגדרה המדוייקת לתחומי הרפואה האמוריים שאינם נאסרו עלינו, ומאידך מהם התחומים אשר אינם נכללים תחת ההגדרה הזו, ועלינו להמנע מהם בכל כוחנו.

לכל אומה יש אופי מיוחד:

הרב קוק זצ"ל, כהרגלו בקודש מתבונן בעומק מאמרם של אביי ורבא (עין אי"ה, שבת ב' עמ' 125) ומלמדנו מתוכו יסודות נכבדים בנוגע להנהגות הנוכריות לעם הקודש. מתוך כך, ממקד אותנו הרב זצ"ל ומגדיר עבורנו מהם ההנהגות הנוכריות שעלינו להימנע מהם. נעיין בדבריו:

"ההבדלים שבין העמים, מוגדרים הם על פי שני דרכים. דרך אחד הוא שכל עם יש לו נטיות מיוחדות וסגולות מיוחדות להלך רוחו שעושות רושם בכל מהלכי חייו, בכל מנהגיו, נימוסיו ודעותיו. ויש מה שבתכונת עם זה ואינו

כלל בעם אחר. על כן, נמצא לפעמים דברים שהם מועילים ומרבים להיטיב בעם אחד ואם יוקחו אצל עם אחר ירבו קלקלה והריסה. על כן צריכה ומוטבעת היא ג"כ כל אומה, לשמור על צביונה ולהקפיד על מהלך חייה, שלא יכנסו בקרבה יותר מדי נטישות זרות שיהפכו לה לרועץ"

בהתבוננות קלושה על התרבויות השונות במרחבי הגלובוס, ניתן לראות בבירור שכל עם ולאום, מעצב את אורחותיו ואת אופי החיים אשר בהם הוא בוחר בהתאם לתכונותיו הפנימיות. התכונות הללו, הן אלו אשר משפיעות יותר מכל על הצביון המונהג ברחבי המדינות השונות, והוא אשר מעצב את אופי החיים הלאומי המופיע בכל מדינה באשר היא. האופי המיוחד של האומה יבוא הוא לידי ביטוי בכל דרכיהן של האומות, מנהגיהן, ודעותיהן.

למען האמת אין זה מיקרי כלל. כל אומה אשר הציב הבורא על גבי מפת העולם הכללית, הינה בעל תפקיד משמעותי וחשוב הן במרחב ההיסטורי והן בנוגע להצעדתו של העולם אל עבר מטרתו השלימה. לכל אומה ישנו תפקיד ייחודי בעולם, שאותו חייבת היא לבצע. מתוך כך מבינים אנו היטב שכל אומה באשר היא, מוכרחת היא לשמור על אופייה המיוחד ולא לערב בתוכו מנהגים ודעות זרות אשר יגרמו להחלשת טבעם הלאומי. במידה ואכן יחדרו השפעות רבות אל אומה כזו או אחרת, עד כי יגרמו הם לשינוי מהותי באופי הלאומי של האומה, אט אט יחדל תפקידה הלאומי של האומה הנגזר מאופייה מלהופיע בצורתו התקנית, יאבד מכוחו ולעיתים אף יעלם כליל.

לעיתים נוכל לחזות בהנהגות מסוימות אשר בכוחן להועיל לאופי לאומי של אנשי מדינה אחת, אולם במידה ומדינה אחרת בעלת אופי לאומי שונה בתכלית תאמץ את ההנהגות הללו אשר הועילו רבות למדינה הראשונה, היא תגרום לאובדן הזהות הלאומית ולחורבן פנימי אדיר.

מתוך כך, מוכרחת כל אומה באשר היא לשמור היטב את על האופי המיוחד שלה ולא לערב בו נטיות נפש הזרות לאנשיה. שכן מעבר לעובדה שע"י כך תאבד האומה את התפקיד האלוהי שהונח בידה, דבר זה עלול לגרום לחוסר סדר משווע, אשר יחולל מהפכות נוראות בתוך כתלי המדינה והציבור.

על מנת לסבר מעט את האוזן נמשיל את הדברים לשמירה על האופי האישי בחיי הפרט. אדם אשר באמתחתו כישרון ספורטיבי רב, לו יבקש הוא לממש את הפוטנציאל הגנוז בו, עליו לשמור על סדר יום מיוחד המותאם למימוש מטרתו. כך לדוגמא יזדקק הוא למזונות מיוחדים בכמות מדוקדקת, לשעות שינה מספקות, ולאימונים מפרכים. לעומת זאת, אדם בעל כישרון מתמטי מפליא, יזדקק לתנאי מחיה אחרים לחלוטין על מנת לממש את הפוטנציאל הגנוז בו. לו יבקש האדם בעל הכישרון המתמטי להתחקות אחר הנהגתו של הספורטאי המחונן -מתוך מחשבה שכפי שעזרו הנהגותיו של זה להוציא את טבעו המיוחד על הפועל בוודאי יסייעו אף לו להיות מתמטיקאי מוערך, בוודאי יעלה הוא חרס בידו. כל בר דעת מבין הוא שעל מנת לממש את כשרונו השכלי, אין הוא יכול להתאזר בהנהגותיו של חברו השונה ממנו בתכלית.

כפי שכנים הם הדברים בעולם הפרט, כנים הם אף בנוגע לזהות הלאומית הכללית. כל אומה באשר היא מוכרחת היא לשמר את טבעה המיוחד על מנת שכוחותיה הייחודיים ייצאו אל הפועל, ומעבר לכך, על מנת שתצליח לממש את התפקיד שלה בעולם הכללי.

עיקרון זה חי ובועט הוא אף בנוגע לחייהם של האנשים הפרטיים המרכיבים יחד את גופה הכללי של האומה. כל יחיד מאומה כזו ואחרת הינו בעל אחריות ממשית לגורלה ולזהותה של אומתו. על כל אדם מהאומה מוטלת החובה לצעוד בדרכי אומתו ולא לערב בחייו נטישות זרות שיהפכו לו לרועץ, רק באופן הזה יצליח הוא לסייע בשימור תפקידה העולמי של אומתו.

עם ישראל- כהני ה' בעולם:

מתוך כך ממשיך הרב ומבאר עד כמה חריף הוא החיוב לשמירת הצביון הלאומי בעם ישראל, הרבה מכפי שנצרך וחשוב הוא בקרב התרבות הכללית:

"ויותר ממה שכל העמים צריכים להקפיד על כך, צריכים ישראל להקפיד על זה. מפני שהצביון הפנימי, הנאצל מנטיית החפץ של הקבלת האורה האלהית, וכל סדרי החיים, הנאותים לה, על פי כל התקוות וכל חזיון הרוח על האלהים, העולם, האדם, והחברה, – הם מיוחדים בקרבו באופן מרושם ומצוין, מה שאין דוגמתו בכל עם וגוי. ועל פי רוב, תכונותיהם של עמים רבים מתנגדות הן לתוכנן הפנימי של השאיפות הללו."

יחסו של עמ"י כלפי שאר האומות הוא כיחסו של הלב אל שאר האיברים. לעמ"י יש תפקיד חשוב ומהפכני בתרבות האנושית. מטרתו להוביל את העולם כולו, אל מטרתו

העליונה. העולם כולו צריך להגיע בסופו של דבר אל מציאות עליונה, אשר בה כל אומה פועלת בתפקיד המיוחד שהוטל עליה, כחלק מתוך העבודה האנושית העליונה- לעבוד את אלוהי העולם ויוצרו ו"לתקן עולם במלכות שדי". כל אומה הינה בעלת תפקיד חשוב בתוך המהלך הכללי והעליון הזה.

מטרתו של עמ"י היא אפוא לכוון את כל העולם כולו לייעודו השלם כדוגמת הלב והמוח המכוונים ומייצבים את תפקוד הגוף כולו. לשם כך חובה גדולה מוטלת על האומה הקדושה לשמור על זהותה האלוקית-לאומית, שבעתיים מחיובם של האומות במלאכה הזו. במידה והמוח והלב של העולם כולו ייפגע, אזי ממילא כל הגוף העולמי כולו נתון הוא לחוסר איזון ולסכנה רבה.

"הן עם לבדד ישכון"

מן העולה עד כה עולה עיקרון ייסודי וחשוב. ישנם מנהגים תרבותיים רבים השייכים לאומות מסוימות, ומהווים את פרי תרבותם. פעמים רבות המנהגים הללו ינבעו מתוך הטבע הנפשי של בני האומה. הלכך, כאשר אומה אחרת לחלוטין תבקש לאמץ מנהגים מסויימים של אומה אחרת, הרי הם עלולים להחדיר אל עומק נפשם הנהגות אשר אינן תואמות אל אופיים הלאומי, ואף עלולות הן להזיק לצביונם המיוחד.

לכן, עם הקודש הסגולי – עם ישראל, צריך לנהוג במשנה זהירות בנוגע לאימוצם של מנהגים תרבותיים השייכים לאוה"ע. הטבע החומרי של אוה"ע עלול לחדור אל אישיותו, ולהחדיר צלם טמא ומסואב אל תוך היכל לבבו. לשם כך נדרשים גדולי אומתנו לברור היטב את התוצרים הלאומיים הכלליים, ולברר היטב האם טבע הנפש הנוכרית נתון הוא ראשו ורובו בתוך המנהגים הללו. במידה וכן, צריכים הם להרחיק את האומה הקדושה מלבוא בשערי ההנהגות המקולקלות הללו.

יש רפואה בגוים!

אלא שכאן צריכים אנו לעמוד מעט על נקודה חשובה והכרחית. האם האמור עד כה, בא לשלול באופן גורף שימוש בהנהגותיהם של אוה"ע, או שמא אכן ישנם תכנים מסוימים אשר נוצרו בקרב האומות, אשר אם נאמצם לא יגרם בתוכנו כל נזק, ולהיפך- יכול זה להועיל לעולם כולו. נמשיך ונעיין בדבריו של הרב זצ"ל:

"אמנם, נמצאים גם כן דברים רבים, שאף על פי שהם עלולים להיות מתגלים בצורה מיוחדת בכל עם ועם, מכל מקום אין זה בא מכח התכונה המיוחדת של העם בעקרו של דבר; אלא, שזה העם זכה, על פי איזה סיבות, לגלות באיזה מקצוע את הצד האנושי הכללי שבו. אבל זה הצורך וזאת הנטייה היא באמת כללית, אלא שלפעמים היא מתגלה בכל עם בצורה המיוחדת לו, אבל מכל מקום כיוון שהצורך הוא כללי והסיבה שגילתה את ההופעה ההיא, היא אנושית מקפת, אין לזקוף אותה על חשבון אותו העם, והרי היא שוה לכל העמים, עד אשר צריכים כל העמים בזה לקבל דבריהם זה מזה, ולהעשיר את אוצרותיהם כל אחד מרכושו הרוחני והמעשי של חברו. עד אשר אפילו מהאומות היותר נשחתות והיותר מנוגדות לנו במהותן וקיומן, הננו צריכים לקחת כל טוב כללי. וכשיבוא לרשותינו, כיון שתוכנו מתאים הוא לכל נפש, יקבל בקרבנו גם כן אופי תכוני המיוחד ומקודש, הראוי לישראל, כפי המידה שענין כזה מוכשר הוא לקבל, עד אשר "כל דבר שהוא משום רפואה, אין בו משום דרכי האמורי"."

לעומת המנהגים הלאומיים אשר לאומות- אלו אשר נובעים מתוך תכונות נפשם העצמיות אשר זרות הן במהותם לעם הקודש, ישנם מנהגים ופיתוחים נוכריים אחרים, אשר אומנם פותחו הם בקרב האומות, אך אינם מייצגים את טבעם הנפשי והזר.

פיתוחים אלו, הם מעין ניצוצות מתוך הגחלת האלוקית שהתפזרו בקרב האומות מסיבות כאלה ואחרות, וזכו להתפתח ולהתגלות על ידם. הם אינם מביעים את טבעם הלאומי של האומות שהתגלו הן מתוכם, אלא מהווים מעין "שטח ניטרלי". אשר על כן לא רק שלא יוצר נזק מהותי באימוצם של המנהגים והפיתוחים הללו בקרב אומתנו, אלא להיפך יוכלו הם להועיל הן לעם ישראל עצמו והן לעולם כולו.

ולא די בזה. כאשר האומה הקדושה תאמץ את המנהגים הטובים הללו, שאינם מייצגים את שפלות הנפש הנוכרית, אזי יצליח העם הקדוש לטבוע את בהם את טבע נפשו המיוחד והקדוש ולייחדם לעבודת ה' השלימה. וכפי שכותב הרב במקום אחר (אורות התורה פרק ו' פסקה יא'):"הַתּוֹרָה נוֹתֶנֶת לָנוּ חַיִּים, לֹא רַק חַיִּים לְאֻמִּיִּים פְּרָטִיִּים, כִּי-אִם גַּם חַיִּים כְּלָלִיִּים. כִּי הַתְּכוּנָה הָאֱנוֹשִׁית הַיּוֹתֵר טוֹבָה תַּגִּיעַ לָנוּ בַּצּוּרָה הַיּוֹתֵר מְתֻקֶּנֶת כְּשֶׁתָּבוֹא לָנוּ עֲרוּכָה בְּמַטְבֵּעַ יִשְׂרְאֵלִי, "

זהו אפוא העומק הגדול הטמון בתוך דבריהם של אביי ורבא: מנהגים תרבותיים ופיתוחים נוכריים, אשר אינם מייצגים את

שפל הנפש הנכרית אלא הם מהווים רפואה לעולם כולו, עלינו לאמצם ולקדשם ע״ טהרתנו הלאומית והטבעית.

לסיכום:

ישנם מנהגים תרבותיים בעולם הרחב, אשר מייצגים הם במהותם את שאופי הנפש החומרית של האומה שפיתחה אותם. תואמים הם הפיתוחים הללו לנפש המיוחדת אשר פיתחה אותם בהתאם לתפקיד הכללי המוטל עליה בעולם. אולם כאשר יאמצו עם ישראל את המנהגים הללו עלולים אלו לטשטש את הזהות הלאומית הישראלית ולסמא את עיני הקודש. אשר על כן צריכים אנו להתרחק מהמנהגים הללו כמאש, וזאת ע״י הזהרתם העיקשת של גדולי הדורות. לעומת זאת ישנם מנהגים אשר אינם מייצגים את הנפש הנכרית אלא אוניברסאליים הם, ויכולים להועיל להועיל הן לאומתנו והן לעולם כולו. מנהגים כאלו עלינו לאמץ בשתי ידיים ולצרף אותם אל בניין הקודש הלאומי.

קשר עניבה

הרב מאור תורג'מן / יו"ר מכון יגדיל תורה

בגמרא שבת דף קיג מבואר שנחלקו רבנן ורבי יהודה אם כקושר עניבה, יש לקשר שם של קשר, שרבנן היקלו ורבי יהודה החמיר, וכתב הטור שהלכה כרבנן ולכן יש להיקל לקשור קשר עניבה בשבת, מכיון שאין עניבה נחשבת כקשר. וכן פסקו הרמב"ם והתוספות.

מהו קשר עניבה? והמרדכי כתב שאסור לעשות קשר ועליו עניבה, אלא עניבה על גבי עניבה. והמרדכי בשם ר"ת כתב שמכניס שני קצוות החוט לתוך הנקב מסביב לדבר שרוצה לקושרו, ואם היה מותחם לגמרי היה קשר גמור. והרב צבי הקשה עליו שמנא ליה שנקרא קשר עניבה בכה"ג, ולכן ביאר שמדובר שעושה קשר ראשון, ועליו עושה קשר נוסף אלא שלא מהדקו (אפשר גם לולאה), שאם היה מהדקו היה קשר גמור. והד"מ (ג) הביא שהאגור התיר לעשות עניבה על גבי קשר.

פסיקת הלכה: השו"ע פסק שהלכה כרבנן שמותר לקשור קשר של עניבה מכיון שאינו קשר, והבה"ל כתב שמותר אפילו אם מהדקו יפה ודעתו שיתקיים תמיד.

והרמ"א היקל כאגור שאפילו אם עושה קשר למטה מותר לעשות על גביו קשר עניבה.

הט"ז (ז) והמג"א (טו) בשם השלטי גיבורים כתבו שכל ההיתר לעשות קשר על גבי עניבה הוא דוקא אם רוצה להתיר הקשר ביומו. אך כשהוא עשוי ליותר מכך אסור כמו בלולב. ובעניבה על גבי עניבה מותר אף שעושהו לקיימא שאין עניבה נחשבת לקשר, וכדברים אלו כתב המ"ב (כט).

והחזו"ע ח"ה עמ' סג,סו, כתב שמותר לקשור קשר ועניבה על גביו אפילו עומד להתקיים וכתב שיש מחמירים, וכתב שטוב להחמיר שלא לקשור באופן זה אלא אם יתירו תוך שבעת ימים, אבל עניבה בלי שום קשר או קשר אחד בלי עניבה מותר אפילו רוצה לקיימו לעולם. וכתב החזו"ע (ח"ה עמ' סט) להתיר בספר תורה אשכנזי שמתמשים בו לעיתים רחוקות, לקושרו בעניבה על גבי קשר, אפילו לדעת האוסרים עשיית עניבה על גבי קשר בעלמא, משום שבמקום מצוה מותר לקשור קשר האסור מדרבנן. וכן המנהג להקל לקשור הספר תורה בעניבה על גבי קשר אחרי קריאת התורה במנחה בשבת אף שאין פותחים אותו שוב אלא בשבת הבאה.

האם מותר לקשור ע"י אוכלי בהמה בשבת: הבה"ל הביא שהרמב"ם היקל באוכלי בהמה לח שמותר לקשור אפילו קשר של קיימא (מ"ב סקל"ד), שכן משמע מהגמרא לגבי כרך על הסנדל גמי לח שאין באוכלי בהמה לחים קשר כלל (שלא כתב הרמב"ם שבחצר אסור), והמ"ב (לד) הביא שהחיי אדם כתב שיש להתיר דוקא בגמי לח כזה שכשהוא מתייבש הוא מתנתק, אבל קש ועלין של לולבין שלא מתנתקין דינו כתבן. ולגבי הגמרא שפוקקין וקושרים בשבת הרמב"ם העמיד שמדובר בגמי יבש ולכן אסור עכ"פ מדרבנן (מכיון שאינו ראוי למאכל בהמה והוא מעשה אומן), ובמקום מצוה שרי. ורש"י החמיר באוכלי בהמה אפילו לחים, וכן דעת הרמ"ק, והרמ"א בסי' שכד סע' ד.

להתיר עניבה על גבי קשר בנעלים, וכן נעלים בשני קשריםהחזו"ע (ח"ה עמ' סט) היקל בשניהם, מכיון שעניבה על גבי קשר בדר"כ לא נעשה לקיום, וקשר על גבי קשר התבאר שאנו מקילים וסוברים שמעיקר הדין אין זהו קשר של אומן.

קשירת עניבה בשבת השש"כ (פט"ו סנ"ח) כתב לחלק בין אופני הקשר, אם מושך ניתר הכל, ונותרת העניבה ללא קשר, דין קשר זה כעניבה על גבי קשר ששרי אם דעתו להתירו בתוך מעת לעת. אך אם הוא באופן שבשעת הכריכה של העניבה נוצר באמצעה קשר וכאשר מושך את קצת העניבה מהקשר נשאר בה אותו הקשר ואינו ניתר במשיכה זו, בכה"ג יש לדונו כקשר בראש החוט, שהרמ"א מחמיר.

שאלת השבוע

האם מותר לטאטא את הבית בשבת?

ר׳ דוד ביטון—זכה בשובר לרכישה בקורסים של 100 ש״ח

את הפתרונות יש לשלוח למייל או לוואטסאפ של המכון עד יום רביעי

myagdiltora@gmail.com / 0542390375

מזל״ט ואיחולים

העלון מוקדש לרפואת חנה אזולאי בת סוליקה

ולעילוי נשמת מסעוד בן עיישה ושרה בת חנה

ודוד רחמים בין עישא ואברהם ז״ל

ניתן לשלוח מזל״ט או איחולי ברכה למייל או לוואטסאפ של המכון עד יום חמישי.

<< המשך הדבר תורה מעמוד השער <<

ת"ר: אין מחשבין בצדקה עם גבאי צדקה, ולא בהקדש עם הגזברין, ואף על פי שאין ראיה לדבר - זכר לדבר, שנאמר: ולא יחשבו את האנשים אשר יתנו את הכסף על ידם לתת לעושי המלאכה כי באמונה הם עושים.

אך מאידך, כתב על זה הב״ח להלכה (יו״ד רנז) שאף על פי שגבאי הצדקה הכשרים אין מדקדקין אחריהם אפילו הכי טוב שיתנו חשבון, כמו שמצינו במשה רבינו שנתן חשבון מנדבות המשכן כמו שנאמר אלה פקודי המשכן וגו׳.

לומדים מכאן יסוד חשוב, שאל לו לאדם לסמוך על עצמו וכל הזמן עליו לוודא עם חבריו הטובים שהוא בדרך העולה בית ה׳, וכמו שמלמדת אותנו במשנה במסכת נגעים (סוף פרק ב): כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו.

וכמו המעשה המפורסם המובא במסכת בבא בתרא (ס ע״א):

ר׳ ינאי הוה ליה אילן הנוטה לרשות הרבים (והיה מזיק לעוברי אורח), הוה ההוא גברא דהוה ליה נמי אילן הנוטה לרשות הרבים (ואף לאדם אחר היה אילן הנוטה לרשות הרבים), אתו בני רשות הרבים הוו קא מעכבי עילויה (ובאו בני רשות הרבים למחות באותו אדם מפני שנופי האילן מזיקים לגמל ולרוכבו); אתא לקמיה דר׳ ינאי, א״ל: זיל האידנא ותא למחר (אמר לו ר׳ ינאי שיבוא

למחרת כי הוא ידע שיש לו גם כן אילן כזה ורצה שיתקן מקודם את שלו. בליליא שדר קצייה לההוא דידיה (בלילה שלח רבי ינאי את שליחו לקצוץ את אילנו שהיה אף הוא נוטה לרשות הרבים). למחר אתא לקמיה, א"ל: זיל קוץ. א"ל: הא מר נמי אית ליה! א"ל: זיל חזי, אי קוץ דידי קוץ דידך, אי לא קוץ דידי לא תקוץ את. מעיקרא מאי סבר ולבסוף מאי סבר? מעיקרא סבר: ניחא להו לבני רה"ר דיתבי בטוליה, כיון דחזא דקא מעכבי, שדר קצייה. ולימא ליה: זיל קוץ דידך והדר אקוץ דידי! משום דריש לקיש, דאמר: התקוששו וקושו – קשוט עצמך ואח"כ קשוט אחרים.

רואים ממעשה זה של ר' ינאי שהוא כלל לא שם לב שהוא מזיק לבני רה"ר אלא הוא חשב דוקא שהענפים של העץ שלו מועילים להם לצל, עד שהוא ראה מקרה דומה אצל אדם אחר ואז הוא הבין שהוא בעצם מזיק בלי כוונה ומיד תיקן מעשיו.

שבת שלום!